

विद्या भवन बालिका विद्यापीठ लखीसराय
वर्ग दशम् विषय संस्कृत विषयशिक्षक श्यामउदय सिंह
ता: 01-08-2021 (एन.सी.ई.आर. टी. पर आधारित)
पाठ: षष्ठः पाठनाम सुभाषितानि

1. मञ्जूषातः समुचितपदानि चित्वा अधोलिखितश्लोकद्वयस्य अन्वयं पूरयत।

मञ्जूषा- छाया, महावृक्षः, नास्ति, दैवात्, अयोग्यः, अनौषधम्, योजकः, अक्षरं

- I. सेवितव्यो महावृक्षः फलच्छायासमन्वितः।
यदि दैवात् फलं नास्ति छाया केन निवार्यते।।
अन्वयः- फलच्छाया समन्वितः (i)_____ सेवितव्यः (ii)_____ यदि फलं
(iii)_____ (वृक्षस्य) (iv)_____ केन निवार्यते।
- II. अमन्त्रमक्षरं नास्ति, नास्ति मूलमनौषधम्।
अयोग्यः पुरुषः नास्ति योजकस्तत्र दुर्लभः।।
अन्वयः- अमन्त्रम् (i)_____ नास्ति (ii)_____ मूलं नास्ति, (iii)_____ पुरुषः
नास्ति, तत्र (iv)_____ दुर्लभः।

2. अधोलिखित श्लोकानाम् भावर्थम् मञ्जूषायाः सहायतया उचित-क्रमेण पूरयत।

क्रोधो हि शत्रुः प्रथमो नराणां,

देहस्थितो देहविनाशनाय।

यथास्थितः काष्ठगतो हि वह्निः,

स एव वह्निर्दहते शरीरम्।।

भावार्थः- अर्थात् मनुष्याणां शरीरेषु स्थितः (i)_____ एव तेषां देहानाम् विनाशस्य प्रथमः

(ii)_____ अस्ति। यथा काष्ठेषु स्थितः अग्निः तमेव (iii)_____ तथैव क्रोधरूपाग्निः

अपि (iv)_____ शरीराणि दहति।

मञ्जूषा- शत्रुः, जनानाम्, क्रोधः, दहति